

✍️ 'Balans tussen bloedeloze wetenschap en mooi verhaal'

Elsbeth Etty

Frits van Oostrom over nieuw overzicht van de Nederlandse literatuur

Vandaag verschenen deel 1 en 8 van een nieuw, integraal overzicht van de Nederlandse literatuur. Mediëvist Frits van Oostrom schreef het eerstedeel. 'Van het opsommen van feiten gaan oude teksten niet leven.'

Voor het eerst in ruim vijftig jaar verschijnt een integraal overzicht van de Nederlandse literatuur. Het laatste was G.P.M. Knuvelders Handboek tot de geschiedenis der Nederlandse letterkunde. Twee delen van de nieuwe reeks Geschiedenis van de Nederlandse Literatuur zijn vanochtend door prinses Máxima en de Belgische prinses Mathilde in de Grote Kerk in Breda in ontvangst genomen.

Het door de Nederlandse en Vlaamse overheid gefinancierde standaardwerk zal acht delen beslaan, geschreven door diverse literatuurwetenschappers. Het eerste deel *Stemmen op schrift* behandelt de Middeleeuwen tot 1300 en is van de hand van mediëvist prof. dr. Frits van Oostrom. Hij lichtte telefonisch toe.

Waarom voldoet Knuvelder niet meer?

'Sinds Knuvelder is er over de Middelnederlandse letterkunde veel gepubliceerd en is er waardevol nieuw materiaal ontdekt, zelfs nieuwe teksten. Ook heeft de mediëvistiek zich verder ontwikkeld.

'Moderne mediëvisten plaatsen de oude literatuur veel meer in een internationaal en Europees kader. Literatuurgeschiedenissen werden voorheen in een nationaal, zelfs nationalistisch perspectief geplaatst. Maar juist door internationaal te vergelijken zie je wat een grote figuur bijvoorbeeld de mystieke dichteres Hadewych was. Bij Knuvelder was het rooms-katholicisme ook erg dominant. Ik heb een humanistische benadering.'

Dient deze literatuurgeschiedenis ook als naslagwerk?

'Nee, het is meer een doorlopend verhaal. Wie tegenwoordig behoefte heeft aan een naslagwerk, kijkt op internet. De site www.stemmenopschrift.nl bevat de annotaties die het fundament van het verhaal vormen, en fragmenten van voordrachten in het Middelnederlands. Met het boek zelf wil ik de lezers deelgenoot maken van mijn ontdekkingsreis, en zo de teksten tot leven wekken.'

In de titel *'Stemmen Op Schrift'* klinkt de afkorting S.O.S. door, alsof er reden is de alarmbel te luiden.

'Dat is ook zo. Cultureel erfgoed kan zomaar verdwijnen. Maar als je ermee bezig blijft en er de tijd voor neemt, gaat het glanzen en blijft het levend. Dat is wat ik beoog.'

De zeven pogingen om Middeleeuwse letterkunde in een literatuurgeschiedenis samen te vatten werden alle gedaan door een man. Hoe verklaart u dat?

'Misschien is het een masculien trekje om de wereldgeschiedenis in jehand te willen houden. Wereldwijd zijn de Middeleeuwen grotendeels het werkterrein van mannen. Of het iets uitmaakt of een literatuurgeschiedenis door een vrouw wordt geschreven, weet ik niet, maar ik ben daar wel benieuwd naar. Laat de achtste maar van een vrouw komen.'

U noemt het boek 'literaire non-fictie'. Dat klinkt niet erg wetenschappelijk.

'Ik heb een balans proberen te vinden tussen de ietwat bloedloze wetenschap van mijn voorgangers en het vertellen van een mooi verhaal. Van het opsommen van feiten gaan oude teksten niet leven. Ik ben met literaire teksten bezig, met kunst, en dat vereist een muzische inslag - het is geen boekhouderswerk. Het wetenschappelijk onderzoek is verwerkt in de annotaties. Die hoeft niemand te lezen, maar ik ben er het meest trots op.'

De achtdelige reeks is aangekondigd als een chronologisch verhaal, van 'hebban olla vogala...', de eerste Nederlandse zin, tot heden. Niettemin tegelijk met Van Oostroms boek vandaag ook het laatste deel gepresenteerd, over de periode 1945 tot 2005, van de Vlaamse hoogleraar Hugo Brems.

Waar is de chronologie gebleven?

'Niet alle auteurs hebben evenveel tijd. Ik werk nu aan deel II over de veertiende eeuw en dat kan nog jaren duren. Intussen kunnen latere delen al verschijnen. Het is een gelukkig toeval dat het eerste en laatste deel tegelijk uitkomen. Ik verheug me op een vergelijking tussen de Middelnederlandse en moderne literatuur.' In 2010 moet de reeks compleet zijn. Van Oostrom hoopt op een breed lezerspubliek. 'Natuurlijk horen studenten Nederlands de boeken te hebben, zoals vroeger Knувelder. Maar wemikken op een ruimere belangstelling.'

Datum: 23-02-2006
Sectie: Kunst
Pagina: 12
Info: Geschiedenis van de Nederlandse Literatuur, 'Stemmen op schrift' (deel 1) en 'Altijd weer volgens die nesten beginnen' (deel 8). Uitg. Bert Bakker, 35,- (paperback) / 45,- (gebonden)
Foto-onderschrift: Frits van Oostrom
Trefwoord: Literatuur
Persoon: Frits van Oostrom

Op dit artikel rust auteursrecht van NRC Handelsblad BV, respectievelijk van de oorspronkelijke auteur.